

IZ BOSNE.

Marija Kmet.

Morje je blestelo v čisti modrinji, zvezdice so poskakovale po njem, da je bilo videti, kakor bi izvirali živorebrni studenčki hip za hipom iz široke planjave, se v hipu pogrezali in spet v hipu pogrezali in spet v hipu poživeli. Bele skalnate gore so odsevale v morju, živele so z njim v enem obletju in v eni isti tajni misli, ki je človeki razum ne more do dna, v misli neskončnega stvarstva in bajne lepote. Sumeli so valovi ob ladji, ki jih je sprejemala in zapuščala, da so še v dolgem potu zrla zanj, kakor bi hoteli spet do nje. — A ladija jih je zapuščala in spet sprejemala nove, vedno nove, več in več novih. Človeku je bilo, kakor bi sedel sredi neskončne dobrote: nobene misli, nobenih želja, sam mir in sveta lepota. Slepce je sedel in igral na harmoniko. Lepo je igral, ni bilo onih hreščočih glasov vaških gostiln. Spajale so se melodije v tisto velikansko tajnost skalovja in morja, hotele, živele so z njimi. Samo slepci igrajo tako; tudi z harmonike izvabi-jo umetniške in mehke glasove. Vse je živele, kipele in in obali so se tupatam pokazali evetoci oleandri, polni žarečega ognja in rožnatih sanj. Tako smo se vozili dalje in dalje, vsi veseli in prevzeti lepote, miru in zlatega solnca.

"Kam gospodična?" se je naenkrat odzval glas pred menoj.

Pogledam in vidim človeka srednje velikosti, ki sem ga bila opazila že prej. Precej slabo je bil oblečen, obraz mu je bil trpeč in razoran in nobenega življenja ni bilo ne v obrazu in ne v glasu. Zaprt kup aktov se mi je zazdel, zapечат paragraf, porumenel papir.

"Potujem", sem odgovorila in spet zrla preko morja. Ni mi bilo do razgovora. On pa je menil, da prav začel. Prišel je spet:

"Oprostite, domačinko sem videl v vas in sem vas nagovoril. Sicer pa se vam predstavim". In mi je segel v roko: "Doktor Pečar, sodnik v Sarajevu". Poklonil se je in spet sedel meni nasproti. Začuden sem pogledala. Da je to doktor, sem si mislila, in jaz sem ga imela največ za kakega slugo. Menda je uganil moje misli, pa je povzel:

"Menda se čudite, da sem to, kar sem se predstavil. Vidite, tam so vsi taki."

"Kje? V Sarajevu?" — ga vprašam.

"Da, — tam, in v Bosni sploh — Kam pa potujete?" mi je dejal in me pogledal.

"V Bosno".

"Tako, da ostanete tam?"

"Ne, da si jo ogledam", sem odgovorila.

"Čudno, navadno ne hodijo naši tja".

Radovedna sem bila, kaj in kako misli, pa sem ga vprašala, če bi mi kaj povedal o Bosni, da bom natančneje poučena o ondotnem življenju in o ljudeh.

"Rad, rad vam povem", je povzel. "Že štirideset let sem tam, še pred okupacijo sem bil ondi. Takrat je bilo mnogo, mnogo slabše kot je zdaj, četudi sedaj ni vse v redu kot pri nas v Avstriji".

"Saj je Bosna tudi v Avstriji", sem mu začudena dejala.

"Da, seveda. Pa mi, kar nas je od 'naših', veste, vedno pravimo onim deželam 'v Avstriji', menda že zato, ker nas domačini iz Bosne imenujejo Svabe, pa se čutimo malo tuje".

"No, in kako je bilo pred okupacijo ondi?"

"Takrat smo bili mi 'Svabi' veliki reveži. Nismo dobili ne stanovanja, ne hrane, nikjer ni bilo niti uradnih prostorov. V neki bajti je bila sodnija. Pa te bajte niso našim podobne. Iz blata, slame in kolov so, obstoječe iz dveh sob, v eni je živina, v drugi družina, ponekod pa družina in živina v enem prostoru".

"Narava smo vsi", sem mu dejala smeje.

"Haha, narava seveda. In tisti ljudje so se zelo naravnali, da veste. V tistih letih, smo stradali v pravem pomenu besede. Ni bilo drugega nego janci, črna kava in perutnina. Za nekaj dni bi bilo vse to, ali vedno to ne gre, posebnim ljudem naše hrane navajenim. In uradne stvari so bile vse zastale, delali smo do dveh, treh ponoči, pa še nisimo izdelali vsega. Nikjer kulture, nikjer omike. Vse divje in zapuščeno; niti luči ni

bilo v pisarnah. Moja žena je stala pozno v noči pri meni in mi svetila s svečo, da sem mogel delati. V začetku sem hotel pobegniti, pa sem si delal korajžje in sem ostal. V Sarajevu, v mestu je bilo malo boljše, pa tudi ondi se je poznala prava turška kultura. Oni Srbi in Hrvati, Bosanci, seljaki so bili reveži. Delali so Turku dan in noč, on pa se je šopiril v svoji hiši kakor pred časi pri nas graščaki. Še sedaj imajo Turki po toliko in toliko duš, da jim delajo na polju."

"Tudi sedaj?" sem se začudila.

"Da, tudi sedaj. In če pridem večasi v kako vas, pridejo seljaki k meni, pa me povprašujejo: 'A kada, gospodine, očemo biti zbi-lja slobodni? Kada očemo raditi i za nas i našu djecu?' Nekaterim je res še zelo hudo, ker jih Turki naskrivoma še zelo izrabljajo. In tako mora ubogi seljak delati Turku, poleg tega pa še plačevati davke Svabom. Hudo je to res."

"Pa kakšni so ti seljaki?"

"Dobri in neumni ljudje. Snaga ni njihova prijateljica in delo tudi ne. Da imajo le kumare, čebulo, jance in črno kavo — dovolj jim je."

"In zemlja, ki jo obdelujejo, ni rodovitna?"

"Seveda bi bila, če bi jo kdo obdeloval. Ali Bosanci jo ne gnojijo in pusti, da raste, samo, kakor pač more — ko več ne rodi, pa jo pusti za pašnik par let in potem jo spet enkrat zaorje, a gnojja ji ne privošči. Ne ljubi se mu."

"Morda ima prav — kakšna pa je sploh dežela?"

"Bosanske pokrajine so lepe, videli boste, a tako zapuščene in otožne. Sije solnce na travnike, na polja in gozdove, a ti travniki nimajo bujne trave, ta polja niso bogata in morju podobna, in gozdovi niso veselega zelenja polni. Mrkla, tiha žalost in otožnost sta prevzeli vso zemljo, ki še ni rodila, ki še ni trpela in imela onih globokih ran. Počiva zemlja, počiva ljudje". Pogledal je po morju in se zamislil. Slepce je bil prenehal igrati, solnce je sijalo gorkeje in gorkeje, morje je blestelo bolj in bolj. Pomaknila sem stol bolj v senco in spet vprašala:

"Oprostite, ali je zemlja sploh bogata?"

Ozrl se je in ogovoril prijazno: "O, da, bogata je, ali izrabiti je ne zna nihče. Ima premogokope in polno vrleev, kisle, žveplene in sploh zdravilne vode. Ali po nekaterih krajih kar vse leži in voda teče po travniku, kakor pri nas v navadni studenci in potoki."

"Moj Bog — milijoni leže v tej vodi!"

"Seveda. Pa vidite, domači ne znajo tega, naših pa ni, posebno Slovencev ne. Vidite, pa pridejo Nemci iz tajha in si polnijo žepa s slovanskim denarjem, in jedo sad slovanske zemlje in kar je še hujše, potujejojeje slovanski rod."

"Čudno res, pri nas ni nikdar govora o Bosni", sem povzela.

"Bosna je vsem tako tuja, pa je vendar primeroma blizu naših krajev, in jezik je soroden našemu, a tako tuje nam je vse, pa hodijo v Ameriko, — a kaj, blizu je Amerika, — kar izprehajajo se nekateri od nas v Ameriko."

"Kaj ne", je pričel spet dr. Pečar, "a Bosna, Bosna, kako daljna, tuja jim je ta! — Morda tiči vzrok v melanholiji zemlje, krajev in ljudi."

Umolknila sva oba. Dr. Pečar je odšel s krova, za nekaj časa, nakar se je vrnil s kovčgom. Začudena sem ga vprašala:

"Že odhajate?"

"Da, gospodična, pri prvi postaji izstopim in se peljem z drugim parnikom v drugo smer. Tudi jaz zdaj malo potujem, a moja žena in otroci so doma na Kranjskem. Jeseni pa se vrnejo vsi spet v Sarajevu. Žal mi je, da ne morem z vami v Bosno, razkazal bi vam kaj!"

Med tem smo se približali mestu ob obrežju, kjer je doktor izstopil. Še nekaj časa sem videla njegovo sključeno postavbo in trudno hojo. Obrnil se je in mi pomahal s klobukom, potem pa smo spet odpuli. Večerja se je že in morje je postalo čisto svilenato. Nič vode ni bilo videti v njem, kakor bujnoharbna svila je ležalo morje v večerni zarji; tu dišumelo je, kakor šumi svila. Nalabno je bestela mesečina, dolga srebrna pot se je raztezala po morju. Luči so svetlikale na obrežju, kačasti prameni so se motovili. In ko je bila že noč, je postalo vse tako tiho, da je človek nehote zadrževal sapo.

Slika nam kaže Nemce, ki so bili aretirani radi dinamitarske zarote, koje namen je bil uničenje ladij, ki so vozile nameni-jo in vojni material v roke zaveznikov. Glava celega podjetja je bil neki Robert Fay, kateremu je pomagal svak Scholz. O nadalj-nih razkritjih v tej senzacijoneli zadevi je poročano na drugem mestu.

II.

Čez nekaj dni sem bila na bosanskih tleh, v glavnem mestu, v Sarajevu.

Lepo mesto je to, obdano od gričevja na treh straneh, na četrti pa se razteza velika sarajevska ravan, slična ljubljanskemu polju, le da ni tako rodovitna in tudi ne tako obdelana. Moderno mesto je Sarajevo, zavito v neko brezkončno melanholijo. Po gričih se širijo turška poslopja, v vznožju, in ravnini pa stojijo moderne hiše in palače. Zelo lepo je izpeljana reka Miljacka čez sredino mesta, ki pada v majhnih karatakih proti jugu, ob obeh straneh obzidana. Na gričih je polno trdnjav, vojaške posadke, ki ščitijo mesto tako varno, da govori-jo, da je Sarajevo nezavzetno mesto. Trgovci v Sarajevu so večina Judje, španski in nemški. Skoro vedno ena in ista imena se vidijo nad trgovinami, različnih Levijev in Loewijev ni ne konca ne kraja. Ti dobro tržijo in se bogate vidno od dne do dne. Mošej je džamij je blizu sto. Visoko kipe ljudje smejejo in govoriijo kakor drugi v gostilnah. Tudi mi smo zahajali zvečer za večerom v take kavarne na turških pokopatiščih. In je zadisala ona aromatična črna kava, ki je tako izborna. ... In vse tiste posode, lične in mi-kavne, da bi se človek igral z njimi. V teh turških kavarnah se odpirajo duše vseh onih, ki so v Bosni vsled kruha, a so ji vedno tuji in si žele nazaj v domovino. Res je imel prav oni doktor, ki mi je pravil na ladiji, kako zapu-šene se čutijo naši ljudje v Bosni. Vedno so govorili o "naših krajih", naših navadah in pa kdaj in kako se nekoč povrnemo spet v domovino. Otožno so zrla proti me- — tu in govorili melanholično, da se ni je zadelo, da niso nikdar ve-seli in živahni. Čudno jim je, pri-vaditi se pač ne morejo bosnens-ku življenju, ki je popolnoma drugačno kot pri nas. Tudi na zu-naj so drugačni. Oblačijo se bolj potrčno, od leta do leta opuščajo vse ono salnostvo, ki je pri nas v navadi. Nekako bolj naravno je vse v Bosni, in ker smo pri nas že tako zelo prepojeni z vsem parfumu-kulture in smo takorekno že sama esenca človeka, zato nam je Bosna še bolj tuja. Visoki gospo-dje in odlične gospe opravljajo tam dela, ki bi jih pri nas nikdar ne; hodijo oblečeni, kakor bi pri nas ne bili tudi doma ne, in vse to vpliva na novodošleca tako hujše. Če pa je kdo že leta in leta tam, se polagoma privadi takemu živ-ljenju na zunaj, zanamari se in otopi za vse. V notranjosti pa je nekaj grize in trga, vleče ga na-zaj v domovino, in zato je taka razdvojenost v vseh, da izgleda-

jo, kakor bi bili pregnanci iz Si-birije. Imajo pač svoja društva, svoje veselice, a tujino čutijo menda bolj kot bi bili v Ameriki. Hodili smo na izlete v okolice Sa-rajeva, ki je tako lepa in divje romantična, a obenem tako žalost-na in otožna. Morda vpije vse to sto prestano gorje turških tle-snov in robov, vklejenih Slova ... in sužnjev po osveti in boljši bo-dčnosti. Vsa zemlja, vsi ljudje so prepojeni s krvjo gorja in bridko-si, in kakor da bi bilo celo ozrač-je prepojeno z žalostjo. In če pri-de veseli Dolenjce ali Gorenjce v Bosno, kako mu je pri duši? In vendar bi bilo treba več naših lju-di tjakaj. Vedna potujejevanja, prej od strani Turkov, zdaj od strani Madžarov in Nemcev, ne more prinesiti ničesar zdravega in krepkega. Bosanci, domačini, Sr-bi in Hrvati, so zelo vdani avstrijs-kega cesarju. A ko je prišel pred nekaj leti v Sarajevo in so priče-rili domačini od vseh krajev, da bi ga videli in mu priredili ova-cije, je brž posegla deželna vlada vmes, da ni bilo nikogar, razen Nemcev na ulicah. Bala so se se-veda one "revolucije", ki jo du-hajo tudi pri nas vedno nekje v ozračje.

Bosna je lepa in vredna, da si jo človek ogleda. Ko sem odha-jala, so prišli na kolodvor znane "Svabi" in s solzami v očeh zrla za odhajajočim vlakom, zato ker je odhajal v domovino. In spet so si mislili, kdaj pa pridemo mi na vrsto. ...

Kralj Matjaž.

(Po narodni pravljici).

Fr. Milčinski.

Kralj Matjaž je bil sila dober kralj. Ko je on kraljeval, ni kmet plačeval nič davka. Ljudje so de-lali, pa jih delo ni bolelo, bilo jim je za kratek čas; in častilo so Bo-ga in se ljubili med sabo. Tačas je bila nedelja dvakrat v tednu, pšenica je rodila zrnje, debelo ka-kor fižol, fižol je bil tak kakor krompir, krompirja pa sploh niso jedli, ker jim je preostajalo bolj-sega živeča.

Vzdignil se je za zoper Matjaža kralj Kurent iz vinskih gor in česar ni zmogel z orožjem, je do-segel z zvijačo. Nastavljal je Ma-tjaževcem vina in kralja Kurenta vince je tako: bolj ga pijše, bolj si ježen. Tako so Matjaževci drug-za drugim prehajali na stran kra-lja Kurenta. Nazadnje je kralju Matjažu le še toliko ostalo vojske, da je vsej bilo prostora pod lipo-razdvojenost v vseh, da izgleda-

to goro in gora se je za njimi za-prla.

V veliki votlini za mizo kame-nito spi kralj Matjaž, siva brada mu rase okoli mize, poleg njega spe vojaki. Spal pa bo kralj Ma-tjaž s svojo vojsko, dokler na-rod tako silno ne zahrepeni po njem, da ga zbudi sila njegovega hrepenenja.

V vasi pod Sveto goro je živel kmet, ki je rajši pil kakor delal. Ves božji dan in polovico noči je presedal v krčmi, pil kralja Ku-renta vince, prepeval okrogle vmes pa vokal, kako so slabi časi. Pa je le sam bil slab, in ne časi. Tako se mu je polagoma zadnji rep iz hleva, zadnji oreh z vrta pocedil po grlu. In krčmar ga je pahnul čez prag.

Umeknil se je v gozd, jezen je bil in žalosten, jezen pa tako, da se je kar sam sebi smilil. Pa mu je prišla v spomin starodavna pe-sem in si jo je zapel v tolažbo:

"Kadar bo kralj Matjaž kraljeval, takrat bo kmetič lahko kmetoval."

Ob poti je stala velika brina. Le-gel je pod njo v hladno senčico, prijazno je dehtelo v gozdu in po-pevaje pesem o kralju Matjažu je sladko zadremal.

Pa se mu je sanjalo, da vidi ve-liko votlino, notri v votlini za mi-zo kamenito sloni kralj Matjaž in spi. Nad mizo visi velik zvon iz suhega zlata; kraj mize stoje tri hrastove kadi, zvrhane so samih cekinov; zadaj za kraljem leži trop vojsčakov, oblečeni so po sta-rinskem, kakor so se njega dani nosili — in nobeden se ne gane. In kmet sliši glas: "Pridi, ki hre-peniš!"

Kmet se zbudi, mane si oči in se ozre, glej: res se odpira pred njim votlina, ki je poprej ni videl. Zbe-re si korajžje in gre noter.

Vse je bilo, kakor se mu je san-jalo. Velika kamenita miza — za mizo sloni blagi kralj Matjaž in spi in brada mu je še sedem-krat prirasa okoli mize. Nad njim zlati zvon in ta zvon je rahlo br-nel, kakor bi ga božala sapica, in kar je brnel, je bila kmetova pe-sem:

"Kadar bo kralj Matjaž kraljeval, takrat bo kmetič lahko kmetoval."

Brnela je pesem in kralj Matjaž je v spanju premešnil glavo in vzdah, kjer so spali vojaki, je za-zvenelo jeklo.

Kmeta je skrivna moč vlekla k zvonu: "Zdaj že zamajem zvon, in je bil pod brino in ni bilo ne-sko, da nam zakraljuje, in spet bo kmet lahko kmetoval."

Ze je segel po vrvi, pa ugleda hrastove kadi, polne rumenih ce-kinov. Pozabil je zvon in kralja Matjaža in planil je h kadem in spoznal je, da je zapravlil srečo.

rok mu je bilo premalo, ko si je basal zlata, da so kar šivi pokali pri žepih. In zdaj ni mislil na dru-go, kakor na svojo žejo in na kra-lja Kurenta vince in hitro se je obrnil; tačas pa mu je vse izgi-nilo izpred oči in ni videl več kra-lja Matjaža, ne votline, stal je v gozdu zraven brine, le zlato v že-pih mu je ostalo.

Naravnost jo je ubral nazaj v krčmo. Cekin za cekinom je metal na mizo, noč in dan je pil in še druge napajal. Ljudje so ga vpra-sali:

"Kje si steknil rumenjake?" On pa ni maral povedati. Rekel je: "Zapojmo!" in so peli od ču-ka na veji in od sove na vereji, ki je dote prinesla bučo vina.

"Vino bova izpila, tralala, bučo bova ubila, hopsasa. To je veselje, tralala, naše dežele, hopsasa!"

Peli so in pili in vriskali kralju Kurentu v čast, žene z otroki pa so brez možev se potile na polju in omagovale pod delom.

Pa je kmalu prišel dan, da je bil kmet spet brez bora in beliča in pred pragom krčme. Klavrn se je potepel v les, ljudem izpred oči. Zleknil se je v hladno senco brine in tarnal sam pri sebi:

"Oceganili so me za cekine! — Krčmar je lisjak in pomagal so mu sosede v zahvalo, ker sem jih napajal!"

Hudo mu je bilo pri sreč. Spom-nil se je davnih boljših časov in v tolažbo si zapel:

"Kadar bo kralj Matjaž kraljeval, takrat bo kmetič lahko kmetoval."

Bilo je gorko, prijazno je dehte-lo, pa je zadremal. Dolgo se mu ni hotelo nič sanjati. Sledujoče se mu vendarle zasanja — vse tako kakor prvič. Le da ni videl več treh kadi, ampak le eno, in še ta ni bila več polna zlata.

Zbudi se — spet se odpira pred njim votlina, pogumen in vesel gre noter. Kakor prvokrat je zvon rahlo brnel in kralj Matjaž je v nemirnem snu prekladal glavo. — Vleklo je kmeta, da bi zvon z moč-jo pogljal, zvon bi zapel, da bi ga čul ves svet, in zbudil bi se kralj Matjaž. S svojimi junaki bi po-teptal mehkužnega sovražnika in vsi ljudje vesoljnega sveta bi ime-li enega kralja, kralja Matjaža, in vsepovedo bi veljala ena sama sveta vera.

Pa ga je spet prevzelo zlato, da si ga je hotel sipati v žepe, in ko so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

In bilo je vina, da je teklo po tleh. Pil je, kdor je hotel, še psi so bili polni, mu ni bilo drugega mar, kakor hajdi, hiti, teči nazaj v krčmo.

Jugoslovanska Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minnesota.

Sedež v ELY, MINNESOTA.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: J. A. GERM, 507 Cherry Way og box 57, Broad-dock, Pa.

Podpredsednik: ALOIS BALANT, 112 Sterling Ave., Barberton Ohio.

Glavni tajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.

Blagajnik: JOHN GOUGE, Box 105, Ely, Minn.

Zaupnik: LOUIS COSTELLO, Box 583, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEC, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

MIKE ZUNICH, 421-7th St., Calumet, Mich.

PETER ŠPEHAR, 228 N. 4th St., Kansas City, Kans.

JOHN KRŽIŠNIK, Box 133, Burdine, Pa.

JOHN VOGRICH, 444-6th St., La Salle, Ill.

JOHN AUSEC, 5427 Homer Ave., N. E. Cleveland, O.

POROTNIKI:

FRAN JUSTIN, 1708 E. 28th St., Lorain, O.

JOSEPH PISHLAR, 308-6th St., Rock Springs, Wyo.

G. J. PORENTA, Box 701, Black Diamond, Wash.

POMOŽNI ODBOR:

JOSEPH MERTEL, od društva sv. Cirila in Metoda, Stev. I, Ely, Minn.

LOUIS CHAMPA, od društva sv. Srca Jezusa, Stev. 2, Ely, Minn.

JOHN GRAHEK, st., od društva Slovenec, Stev. 114, Ely, Minn.

Vel dopisi, tikažoji se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljave, naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse pri- tožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bo- de odzivalo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA."

Custozza—Solferino.

Vilko Mazi.

(Konec.)

Na neki drugi hribi v bližini sem opazil, kakor se prej v Veroni na Piazza Signori, malo marmorno ploščo s samozavestnimi besedami Viktorja Emanuela: Ci siafo e ci resteremo.

Cesta zavije v plodno polje. Le- pa in gladka cesta je to, ki se stis- ka v senco murv in zdi se ti, da ji je silno dolga. Od časa do ča- sa jo premeri danes kaka dvokoli- nicea, pred dobrimi petdesetimi leti pa je bilo tod toliko drvenja ljudi, živine, tojov in vozov....

Kmalu so vzkipeli na zahodni strani nizki grički, posejani z vit- kimi cipresami. Tam vrh gričev se je lučel ozromen obelisk in pred njim na levi se je belila Cu- stozza. Slike iz moje mladosti so oživele.

Od ceste, ki sem romal po njej, doslej, se je odepila na desno malo ožja, a nič slabša. Vodila je v ravni črti baš tja pod klance, kakor da se je naveličala ravni in se ji je zahotelo plezanja in viju- ženja po kateremkoli pobočju. Zdelo se mi je potrebno, da sem krenil zdaj na to cesto. Skoro sem stal na novem razpotju prav ob vznožju hriba, ki nosi na svojem grebenu Custozzo. Poudila se mi je bližnica, ki se je morejo poslu- ževati samo pešci, ker je precej napeta. Položnejša cesta za voze- ve je izpeljana v velikem ovinku in pripelje v vas z desne strani.

Nesrečno naključje je hotelo, da sem pogledal tudi ta kos poti, to- da še naslednje jutro.

Custozza. Majhna in skromna vasica je to, posejana vrh grebena, ki pre- pada zelo strmo na zahodno stran. Velikostni pogled se je odprl od tu nazaj proti Villafranci in po vsej krasni kampanji doli do Mantove. Z vzhoda sta pogledala bližnji širokopoleši Monte Torre in njegov sosed Monte Croce, kjer se je bil 66. leta najsrdečiji boj v dopoldanjih urah. Zlasti na Monte Croce so imeli Avstrijci občutne izgube. Na zahodni stra- ni so se pokazali množični grobovi, ki so bili vseh tujcev, ki so bili vse- dotlej tuji. Mrzla zona je poklju- vala v mozgu. Nebrzdana mi je postala domišljija. Kakor da bi- vala v dolini široka, bela cesta, ki sem jo mogel doseči po ozkih ste- zah, presekujočih polja in travni- ke....

Buon viaggio! — In ostal sem sam. Ko sem se jel spuščati po razritih grapah, so me naenkrat zajeli občutki, ki so mi bili vse- dotlej tuji. Mrzla zona je poklju- vala v mozgu. Nebrzdana mi je postala domišljija. Kakor da bi- vala v dolini široka, bela cesta, ki sem jo mogel doseči po ozkih ste- zah, presekujočih polja in travni- ke....

V poznem mraku mi je šel po- kazat krmarčin sin pot, ki me je še čakala do Valtellina. Par belih lis v daljavi mi je oznanjalo cilj tega dne. Nekoliko na levi se je vila v dolini široka, bela cesta, ki sem jo mogel doseči po ozkih ste- zah, presekujočih polja in travni- ke....

Ko sem se izmotal iz tistih grap, me je peljala steza mimo samotne kmetije, prav tik guma pod mi- lim nebom, potem skozi neke akve- dukt, preko potoka Tione po de- potem mimo mene in ko so jo u-

beli deski in še naprej med grmi-

čevjem v mnogih ovinkih, prese- kujoča nekaj kolovozov. Slednjič sem dosegel cesto.

Ozrl sem se še enkrat nazaj pro- ti Custozzi, ki je leno mežikala visoko gori na razpokani rebri, napravljajoča se k počitku. Da bi se dostojneje poslovil od nje, ki je bila že pol potopljen v sivem mraku, hotel sem jo pozdraviti skozi daljnogled, — ali imeti ga je treba! Pri zlodju, gor: pred krčmo sem ga pozabil. Kaj storiti? Da bi se vrnil, tega mi ni kazalo, za- kak sredi rebri bi me zagrabil noč in ne mogel bi potem ne na- prej ne nazaj; en sam neroden korak po tistih grapah, pa bi la- ho tvegalo življenje. Toliko pa še vseeno nisem cenil daljnogleda. A resignirati tudi nisem hotel nanj, zato sem se odločil, da se vrnem ponj drugo jutro zarana iz Va- leggija. V dobri nadi, da me do- letje počaka, sem jo mahnil po zlo- žni cesti v zvezdno noč. Ob taki uri je jeknil ravno tod naš cesar, vračajoč se s solferinskega boji- šča v glavni stan Villafranco....

Prav blizu je toliko kladivo de- vety uro in kmalu sem pustil za sabo prve električne žarnice, ki so mi potirale veselo zavest, da najdem udobno prenočišče v več- jem kraju.

Krmarčin sin s Custozze mi je priporočil v Valtellinu "Albergo all' angelo". Ni mi ga bilo treba iskati, zakaj cesta sama me je pri- peljala tja. S tisto italijansko, kolikor sem jo vzel na pot, sem mogel brez skrbi dopovedati svo- je potrebe, ali s tem nisem ra- čunal doma, da bom moral opiso- vati v Italiji tudi svoje nezgode. Nemščine krmarčin razumel, ti- sta drobna knjižica italijanske konverzacije, ki sem jo vlačil po žepu, mi pa tudi ni mnogo obeta- la. Vso sem prelistal, da bi iztak- nil kje izraz za "daljnogled".

Tako sem hodil po prosti pla- njavi med robidovjem, med mur- vami, med njivami in travniki. Prestopil sem širok jarek, umetno izkopan, morda še spomin na kres- ni dan? Kdo ve, če niso v tem jar- ku šepetale slovenske besede, dr- getajoče v bojni zoni? Saj se je pri Solferinu boril tudi 47. (spod- nještajski) polk....

Šel sem dalje. Majhen, gol gri- ček na levi. To je mrgolelo tod ljudji živih in mrtvih! — Gozdje "Bosco scuro" v podnožju širo- kega grebena tam na levo. Koli- ko jih je tukaj čakalo znamenja z grebena! Tam gori je bil cesar z generalnim štabom. Kakor oka- menela so bila vsa ta krdela, za- kaj tam spredaj je že mežikal Sol- ferino. Nad njim je grozil širok grič z mračnim stolpom "Spia d' Italia", ki je skrivaj za svojim hrbtom sovražne trume. Tisoči duš so se stiskali v psalmu smrtne veličasti. Kje je bila domovina, ki so jo klicale trepetajoče ustnice! Strašen vihar se je oznanjal v votlem bobnenju topov iz doline onkraj teh gor....

Tesni, neprijetni občutki so me spremljali prav do vasi Cavriana, ki se naslanja na rebri dvih gričev z južne in zahodne strani liki ja- silice v kotu. Tod gori se je vodila nesrečna bitka vse tja do odloči- tve. Ob štirih popoldne se je ce- sar umaknil na vzhodne višave poleg Corte, odkoder ga je pre- podila silna nevihta doli v Volto.

Cesta se opleta zdaj med zahod- nimi griči in pripelje kmalu v va- sio San Cassano, ki se tu z roba morene razgleduje po širni Lom- bardiji vse tja do Milana. Po ti- stem položnem pobočju, ki se skla- nja v dolino, je prodril Mae Ma- hon v odločilnem trenutku.

Solferino. Za kosilo sem bil tu. "Gast- und Einkehrhaus zur Sonne", to- pa ni karšibod v tako pohlevni italijanski vasi. Nič se nisem po- mišljal prijeti za kljuko, zlasti še, ker sem videl, da je stala prej v vratih bujna točalka, ki pa je brz- planila v sobo, ko je videla da se ji bližam — golorok, razgaljenega vratu in gololav. Brž sem se pre- pričal, da je bil tisti neobičajni nemški napis samo za vado, morda še iz avstrijskih časov? Živ- krst ni razumel nemške besede. Počemu pa tudi, saj so mi itali- janske fraze iz moje zaloge popol- noma zadostovale.

Baš sem pisal razglednice, ko se odpro vrata srednje sobe in ba- ne ženske oči so se uprle vame. Bogme, da mi je svinčnik padel iz roke samega življenja! Saj ni- sem mogel verjeti: na teh kmetih tak zaklad! Domišljal sem si, da me moti pravljica vizija, toda ne — krasotica je šla po sobi tja do izhodnih vrat, jih je odprla in za- trenotek stopila na prag, potem pa se zopet vrnila mimo mene z dolгим pogledom, polnim ognja. Točalka mi je k sreči povedala,

in poročena se je zatekla sem na- slednji večer.

Pokazala sta se mi dva ogromna podstavka, ki sta mogla nositi v davninah mogočen most. Globoko spodaj se je oglašala pohlepna re- ka, skrita v vrbovju. Kakor da jo- tira slaba vest, se je umikala o- čem. Šele z ozkega mostiča pred vasio Borgheto sem se mogel raz- gledati po divje razpenjenih val- lovih, ki so se prehiteli med sil- nim žumenjem. Tisoče in tisoče se jih je drenjalo tu na kresni ve- čer 59. leta v obupnem boju za- golo življenje. Mnogo so jih po- goltili lakomni valovi v tej stru- gi....

Onkraj mostu sem stopil na tla Lombardije. Cesta se je vzpenja- la med grički tja proti Volto, ki je kazala tam na levi v globokem kotu strehe svojih hiš. Tam se je torej držal naš cesar v jutranjih urah solferinske bitke, po bitki pa je zopet jeknil skozi Volto na Va- leggio, po tej cesti torej, ki sem zdaj romal po njej. Ostal sem na razpotju vrh planjave in baš u- gibal, ali naj se držim leve, ali de- sne, ko mi pride nasproti preprost kmetič. Ta mi je nasvetoval, naj se Volte izognem in se poslužim desen poti, ki je mnogo bližja na Solferino.

Ubogal sem ga in jo mahnil po zložni cesti držeči na Monzamba- no, ki je tudi važen prehod čez Mincio. Tej cesti pa sem se kmalu izneveril. Krenil sem na kolovoz. "Strada cavallara", ki jo je pre- sekal. Smeri proti Solferinu sem si bil zdaj svest in naposled se mi je celo zahotelo takih-le potov "čez drn in strn". Ob tistem ko- lovozu je zdaj napeljana na viso- kih drogih gosto električno omre- žje, najbrže zvezano s kakim ve- likim industrijskim podjetjem. Napeljava je izpeljana od Min- cija.

Den vereinigten Resten todter Krieger weihet Kraenze und fromme Gebete, Feinde im Kampfe, ruhen sie im Frieden des Grabes beisammen als Bruder.

Tej plošči soseduje podobna plošča s italijanskim napisom, vis-a-vis pa jima sestrujeta drugi dve s francoskim, in če se prav spominjam, z angleškim besedi- lom.

Razen teh štirih epitafov polni- jo sprednje stene različni imeniki padlih junakov in mnogobrojni veneci z napisanimi travki. Tudi črno-zoltni trakovi niso pogre- šali.

Ko sem si za silo ogledal te zna- menitosti sprednjih sten, me je popeljal kustos k policam z loba- njami. Skoz žičasto mrežo, ki va- ruje dotikanja lobjanj, sem videl zdaj delo vojne grozote, ki sem si jo dopoldne le slabotno predstavl- jal. Malokatero glavo je pustil svinec nedotaknjeno. Nekatero so bile zadete baš v sredo čela, dru- gim je šrapnel razdrbil celo plat. Koder sta kroglala ali kos šrapnela obtičala v lobjanji, pritrdili so ju z nitjo na lobjanjo in zdaj pričata tam o strahoti kresnega dne. Na- posled mi je razkazal kustos v po- sebnem oddelku shranjene abnor- mitete, kakor različne izrastke na kolkih in hrbtuh vretenih. Pred odhodom pa mi je ponudil še ob- iskavalno knjigo, da sem vanjo napisal par besed v spomin na- šim fantom, ki imajo v tej kapeli svoje počivališče. Vljudni starec me je prijazno spremljal na prag in mi pokazal smer proti stolpu San Martino.

V največji vročini sem jo pobir- al po samih stazah med polji in travnikih proti severu.

Po dveh urah sem šele stal na prostornih, s peskom posuti terasi pred ogromnim "stolpom italijan- skega zmagovalstva". Pred vho- dom sta postavljena dva okorna topa iz prve polovice preteklega stoletja. Vstopnina v stolp 50 cen- tesimov. Sprva vidijo zložne plo- šče proti vrhu. Ko si že sit tiste- ga enoličnega vijuženja, dosegel si šele prvo nadstropje. Zopet razvijanje po novih ploščah v dru- go etažo, tretjo, četrto.... Čim- bolj se stolp oži, tembolj napete in krajše so vijuge, vendar so mnogo manj utrudljive, nego bi- bile stopnice. Kjer je stalo na zi- du kaj prostora, so ga izpopolnili z različnimi slikami, poveljenjimi manj ali več slavne čine italijan- ske vojne. V etažah so naslikani najznamenitejši prizori 48, 59, 66, in 70. leta. Slike pa so se mi zdele, razen poslednjega zavzetje Be- netk, diletantske in revolversko pretirane. Se kopo stopnice sem prekorčil in stal sem vrh stolpa.

Velikasten pogled! Iz severa so pozdravile Alpe, namakajoče svo- je vznožje v azurne vode Gard- skega jezera, razprostrtega v vsej divnosti prev pred očmi. Kako sem si bil že zajezel po dolgih le- tih pogledati v tvoj sinji obraz, toliko opevani in slavljeni Benace, ki si vsa stoletja napajal fantazi-

je pevec s severa in juga z razko- šjem svojih vod in z bojnim ven- cem oljkinih in cipresnih gajev ob tvojem bregu! Proti jugu se je razgrnila vsa planjava, ki sem jo prehodil v teh dveh dneh. Prav pod sabo sem ugledal vasi Pre- sca in Casetta, kjer je postavil Be- nedek naš 17. polk, ki se je po tem propadnem pobočju pogumno za- ganjal v klete Piemontez, hotoč prodreti po dolini ob gardskem bregu tja k trdnjavi Peschieri, odkoder je zdaj baš pihal moj vlak. Treba je bilo pohiteti doli k postajici, zakaj trdno sem bil odločen prenočiti v Milanu.

Čestita si lahko. Gospodična Zora: Čestitaj mi, prijateljca, dr. Soda me je več- raj zasnil in jaz sem ga usli- šala.

Gospodična Vida: Ah, ti mi la- ho tudi čestitaj; dr. Sodar je nam- reč večraj tudi mene zasnil, a jaz sem mu dala košarico.

Na smrtni postelji. Urh leži na smrtni postelji in narekuje notarju svojo poslednjo voljo. Notar ugovarja različnim naročilom, češ, da so v nasprotju s postavo.

Urh mine navsezadnje potr- pežljivo in ježno zakliče: — Ja, hudiča, kdo bo pa prav- zaprav umrl — ali vi ali jaz?

Na valovih južnega morja —15
Nikolaj Zrinski —20
O jetiki —18
Odkritje Amerike, ves. —80
Prihajaš —30
Pregovori, prilike, reki —20
Prst božji —20
Rendezvous —20
Revolucija na Portugalskem —20
Senila —10
Stanley v Afriki —20
Sherlock Holmes, 3., 4., 5. in 6. zvezek po —80
Sveta noč —20
Srečolovec —20
Strah na Sokolskem gradu, 100 zvezkov \$5.00
Strelec —20
Sanjska knjiga, velika —30
Stiri povesti —20
Tegetthof —25
Vojan na Balkanu, 13 zvez. \$1.85
Zlate jagode, vez. —30
Življenja trnjeva pot —50
Za kruhom —20
Življenje na avstr. dvoru ali Smrt cesarjevega Rudolfa (Tragedija v Meyerlingu) —70

MOLITVENIKI:
Duhovni boj —60
Marija Kraljica —60
Vrtec nebeški —40

POUČNE KNJIGE:
Ahnov nemško-angleški tol- mač, vezan —50
Berilo prvo, vezano —30
Berilo drugo, vezano —40
Berilo tretje, vezano —40
Cerkvena zgodovina —70
Evangelij —50
Fizika 1. in 2. del —40
Katekizem vez. veliki —45
Katekizem vez. mali —15
Nemščina brez učitelja, 1. in 2. del, vsak 50¢, oba \$1.00
Občna zgodovina \$4.00
Pesmarica, nagrobnice \$1.00
Poljedelstvo —50
Popolni nauk o čebelar- stvu, vezan \$1.00
Postrežba bolnikom —20
Sadjejeva v pogovorih —25
Simpfjev nemško-sloven- ski slovar \$1.20
Simpfjev slovensko-nem- ški slovar \$1.20
Slovenski pravnik \$2.00
Slovenska Slovnica, vez. \$1.20
Slovenska pesmarica, 2. zve- zek po —60
Spisovnik ljubavnih pisem —40
Trtna uš in trtojeja —40
Umna živinoreja —50
Umni kmetovalci —50
Žirovnik, narodne pesmi, 1., 2. in 3. zvezek, vez., po —50

ZABAVNE IN RAZNE DRUGE KNJIGE:
Baron Trenk —20
Belgrajski biser —20
Beniška vedeževalka —20
Bitka pri Visu —30
Bodi svoje sreče kovač —30
Boj s prirodo —15
Božinski darovi —15
Burska vojska —25
Cerkvena na skali —15
Ciganska sirota, 93 zvezkov \$5.00
Cvetke —20
Don Kižot —20
Dobrota in hvaležnost —60
Fabiola —35
George Stephenson, oče že- leznice —20
Grizelda —10
Hubad, pripovedke, 1. in 2. zvezek po —20
Ilustrovani vodnik po Go- renjskem —20
Ivan Resnicoljub —20
Izanami, mala Japonka —20
Izidor, pobožni kmet —20
Jama nad Dobrušo —20
Jaromil —20
Jeruzalemski romar —45
Kristof Kolumb —20
Križana umilejnost —40
Kaj se je Makaru sanjalo? —50
Leban, 100 beril —20
Maksimilijan I. —20
Marija, hči polkova —20
Mati, socijalni roman \$1.00
Malomestne tradicije —25
Miklova Zala —35
Mirko Poštenjakovič —20
Na divjem zapadu, ves. —60
Na jutrovem —30
Na krivih potih —30
Na različnih potih —20
Narodne pripovedi, 1. in 3. zvezek po —20
Naseljenici —20

TALIJA.
Zbirka gledaliških iger: Brat sokol —20
Pri puščavniku —20
Raztresenca —30
Starinarica —20
Županova Micka —30
Idealna Tašča —20

RAZGLEDNICE:
Newyorške, s cveticami, humoristične, božične, no- voletne in velikonočne, komad po —00
ducat po —20
Z slikami mesta New Yorka po —20
Album mesta New Yorka krasnimi slikami, mali —30

ZEMLJEVIDI:
Avstro-Ogrske, mali —10
Združenih držav, mali —10
veliki —20
vezan —50
Balkanskih držav —15
Evrope, vezan —50
Vojna stenska mapa \$1.50
Zemljevidi: New York, Co- lorado, Illinois, Kansas, Montana, Ohio, Pennsylv- ania, Minnesota, Wis- consin, Wyoming in West Virginia in vseh drugih držav po —30

OPOMBA: Naročilom je prilo- žiti denarno vrednost, bodisi v go- tovnini, poštne naknadice, ali poštne ih zmanjkah. Poština je pri vsaki vrsti je vračunana.

Oton Župančič:

Na grobu.

— Hčerka, hčerka, ti je hudo po materi, po očetu? — Tiho, tiho je pod zemljo.

— Sestra, sestra, ti je težko za brati, za sestrami? — Tiho, tiho je v jami.

— Čuješ nevesta, dragi sem tvoj, iščem ljubezni po svetu.... — V grobu je vzdihnilo: — Joj, joj!

Na smrtni postelji.

Urh leži na smrtni postelji in narekuje notarju svojo poslednjo voljo. Notar ugovarja različnim naročilom, češ, da so v nasprotju s postavo.

Urh mine navsezadnje potr- pežljivo in ježno zakliče: — Ja, hudiča, kdo bo pa prav- zaprav umrl — ali vi ali jaz?

CENIK KNJIG

katere ima v zalogi

SLOVENIC PUBLISHING CO.

82 CORTLANDT ST. NEW YORK, N. Y.

MOLITVENIKI:

Duhovni boj —60
Marija Kraljica —60
Vrtec nebeški —40

POUČNE KNJIGE:

Ahnov nemško-angleški tol- mač, vezan —50
Berilo prvo, vezano —30
Berilo drugo, vezano —40
Berilo tretje, vezano —40
Cerkvena zgodovina —70
Evangelij —50
Fizika 1. in 2. del —40
Katekizem vez. veliki —45
Katekizem vez. mali —15
Nemščina brez učitelja, 1. in 2. del, vsak 50¢, oba \$1.00
Občna zgodovina \$4.00
Pesmarica, nagrobnice \$1.00
Poljedelstvo —50
Popolni nauk o čebelar- stvu, vezan \$1.00
Postrežba bolnikom —20
Sadjejeva v pogovorih —25
Simpfjev nemško-sloven- ski slovar \$1.20
Simpfjev slovensko-nem- ški slovar \$1.20
Slovenski pravnik \$2.00
Slovenska Slovnica, vez. \$1.20
Slovenska pesmarica, 2. zve- zek po —60
Spisovnik ljubavnih pisem —40
Trtna uš in trtojeja —40
Umna živinoreja —50
Umni kmetovalci —50
Žirovnik, narodne pesmi, 1., 2. in 3. zvezek, vez., po —50

ZABAVNE IN RAZNE DRUGE KNJIGE:

Baron Trenk —20
Belgrajski biser —20
Beniška vedeževalka —20
Bitka pri Visu —30
Bodi svoje sreče kovač —30
Boj s prirodo —15
Božinski darovi —15
Burska vojska —25
Cerkvena na skali —15
Ciganska sirota, 93 zvezkov \$5.00
Cvetke —20
Don Kižot —20
Dobrota in hvaležnost —60
Fabiola —35
George Stephenson, oče že- leznice —20
Grizelda —10
Hubad, pripovedke, 1. in 2. zvezek po —20
Ilustrovani vodnik po Go- renjskem —20
Ivan Resnicoljub —20
Izanami, mala Japonka —20
Izidor, pobožni kmet —20
Jama nad Dobrušo —20
Jaromil —20
Jeruzalemski romar —45
Kristof Kolumb —20
Križana umilejnost —40
Kaj se je Makaru sanjalo? —50
Leban, 100 beril —20
Maksimilijan I. —20
Marija, hči polkova —20
Mati, socijalni roman \$1.00
Malomestne tradicije —25
Miklova Zala —35
Mirko Poštenjakovič —20
Na divjem zapadu, ves. —60
Na jutrovem —30
Na krivih potih —30
Na različnih potih —20
Narodne pripovedi, 1. in 3. zvezek po —20
Naseljenici —20

TALIJA.

Zbirka gledaliških iger: Brat sokol —20
Pri puščavniku —20
Raztresenca —30
Starinarica —20
Županova Micka —30
Idealna Tašča —20

RAZGLEDNICE:

Newyorške, s cveticami, humoristične, božične, no- voletne in velikonočne, komad po —00
ducat po —20
Z slikami mesta New Yorka po —20
Album mesta New Yorka krasnimi slikami, mali —30

ZEMLJEVIDI:

Avstro-Ogrske, mali —10
Združenih držav, mali —10
veliki —20
vezan —50
Balkanskih držav —15
Evrope, vezan —50
Vojna stenska mapa \$1.50
Zemljevidi: New York, Co- lorado, Illinois, Kansas, Montana, Ohio, Pennsylv- ania, Minnesota, Wis- consin, Wyoming in West Virginia in vseh drugih držav po —30

OPOMBA:

Naročilom je prilo- žiti denarno vrednost, bodisi v go- tovnini, poštne naknadice, ali poštne ih zmanjkah. Poština je pri vsaki vrsti je vračunana.

Marija Grubbe

Episla J. P. JAKOBSEN.

Za Glas Naroda prevel G. P.

33 (Nadaljevanje)
PETNAJSTO POGlavJE.

Sedaj v Parizu!

Nekako pol leta je poteklo izza onega dogodka in nenadno sklenjena zveza ljubezni se je počasi omajala ter razdrila in Marija Grubbe in Sti Hoeg sta se počasi odtujila drug drugemu.

Oba sta vedela za to, a nista se govorila drug drugemu o tem. V pretečem priznanju je bilo veliko bitkosti in bolesti, toliko ponižanja in zaničevanja samega sebe, da je bila prava tolažba odlašati s priznanjem in izpovedjo.

V tej točki sta bila enih misli.

V načinu pa, kako nositi svojo bol, pa sta bila zelo različna. Dočim je žaloval Sti Hoeg v največji potrtosti ter so ga mučile velike bolečine, vsled katerih je bil sličen divji živali, ki hodi po svoji kletki gorindol, brez prestanka in brez miru, je hotela Marija pozabiti.

Pozabljenje pa je kot cvetka iz stepe, ki vzraste le sama od sebe in k kateri rasti ne more pripomoči vse varstvo in vsa oskrba čelega sveta.

Svoj denar je zapravljala s polnim rokama. Kupovala si je neprestano lepoticja, prišla za vsak kojih užitka, ki je bil za zlato na prodaj in ki je dostopen duhovitosti, lepoti in stanu. — Vse to pa je bilo zastoj.

Njene bede ni hotelo biti konec in ni je bilo stvari, ki bi jo mogla rešiti te žalosti. Če bi mogla ločitev od Sti Hoega povzročiti kakšno olajšanje, da celo le izpremembo v njeni bolesti, bi se ta ločitev že davno izvršila.

Tako pa je bilo prav vseeno, če se je zgodilo ter ni ležala v tej eventualni ločitvi niti iskra upanja. — Ostati z njim skupaj ali ločiti se od njega, — vseeno je bilo in nobene rešitve v tem ali onem.

Konec sta se pa vendar ločila ter je bil Sti Hoeg, ki je to predlagal.

Oba nista videla drug drugega že par dni, ko je stopil Sti Hoeg v sprednjo izmed krasnih sob, katere je vzela ona v najem od Isabelle Gilles, gospodinje v hotelu "La Corix de Fer."

Marija je sedela tam ter jokala.

Sti je zmajal vzlovoljen z glavo ter sedel na stol na drugi strani sofe.

Britko je videti nekega v joku ter vedeti, da bi vsaka beseda tolažbe z naših ustnic, vsak sočutni vzdih le še povečal jad ter povzročil, da bi solze tem obilnejše tekale.

Stopil je torej k njej.

— Marija, — je rekel tiho in brez vsakega izraza v glasu, — daj, govori vendar enkrat odkritosrečno besedo ter se ločiva nato.

— Kaj more to pomagati?

— Ne govori tako, Marija, pričakujejo te še srečni dnevi v obilni meri.

— Da, dnevi joka in noči solza v dolgi, nepretrgani verigi.

— Marija, Marija, pazi na svoje besede, kajti jaz jih dobro razumem, boljše kot bi si mogla kedaj misliti, da jih razumem, da bi jih mogel razumeti. Raditega pa povzročajo pri meni tako žalost in take srčne rane.

— Rane, katere se zada z besedami, smatram za malenkostne ter nisem nikdar mislila na to, da bi ti prizanesla z njimi.

— Torej udari ter ne imej nobene iskricice sočutja več. Reci mi, da se čutiš s svojo ljubeznijo do mene ponižano, globoko ponižano, reci mi, da bi dala leta svojega življenja za to, če bi mogla iz svoje duše izbrisati vsak spomin na mene! Napravi me torej za psa, daj mi pasje ime, imenuj me z najgršim prilikom, katerega poznaš in jaz bom poslušal na vsa ta imena ter rekel, da imaš prav, da imaš tisočkrat prav, čeprav bi bilo to hudo. Zato pa poslušaj Marija, poslušaj in vrjemi, če moreš, dásiravno vem, da te je pred teboj samo strah, ker si bila moja. Raditega si zbolela ter trepetas, kadarkoli misliš na to. Kljub vsemu temu pa te še vedno ljubim, z vso svojo silo, s celo svojo dušo, Marija.

— Fuj, Sti Hoeg, sramuj se, ker ne veš, kaj govoriš. In vendar, o Bog naj mi odpusti, in vendar je res in naj se glasi še tako strašno! Ah Sti, zakaj si vendar ona hlapčevska duša, katere si plazeči se črv, na katerega se stopi in ki vendar ne zbode? Če bi vedel, za kako velikega, kako visokega sem te smatrala! Ponosnega, velikega in močnega, tebe, ki si tak slabič! To pa so storile tvoje visokodoneče besede, ki so lagale o moči, katere nisi nikdar imel, ki so kazale na dušo, ki je bila vse to, ki pa ni bila nikdar tvoja ter tudi nikoli ne bo. Sti, ali je bilo prav, da sem našla malenkost mesto moči, blodeče dvome mesto ponosnega upanja in ponos, — Sti, kje je ostal tvoj ponos?

Pravica in pravičnost sta le majhna milost, a jaz ne zaslužim več, kajti jaz sem bil proti tebi malo več kot slepar. — Marija, jaz nisem nikdar mislil na tvojo ljubezen do mene, ne, nikdar, niti v oni uri ne, ko si mi prisegla. Ah, tako rad bi to vrjel, pa nisem mogel. Nisem mogel pritisniti k tlom črne pošasti dvoma. Vedno je zrla name s svojimi mrzlimi očmi ter pregnala vse moje bogate sanje. Nisem mogel vrjeti, Marija, da me ljubiš in vendar sem zagrabil za zaklad tvoje ljubezni z obema rokama in s celo dušo. Te ljubezni pa sem se veselil v dvomu ter tej bolestrni sreči kot se more ropar veseliti svojega blestečega ropa, če ve, da se bo pravi posestnik v kratkem pokazal ter izgrgal zaklad iz njegovih rok. Kajti nekega dne, Marija, bo prišel on, ki bo vreden tvoje dvomil, ne bo prosil ali se tresel. Zvil te bo v svoji roki in on ne bo dvomil ne bo prosil ali se tresel. Zvil te bo v svoji roki kot kovano zlato ter postavil svojo nogo na tvojo voljo in ti se mu boš z veseljem in udano pokorila. To pa ne zato, ker te bo bolj ljubil kot te jaz, kajti to je nemogoče, ampak zato, ker bo imel več vere v samega sebe in manj oči za tvojo neprecenljivo vrednost, Marija.

— To pa je pravcato prorokovanje, katero ste spustili, Sti Hoeg, a je ebenem stara pesem, kajti ti si s svojimi mislimi vedno v daljavi. Ti si kot so otroci, kadar dobe v roke igračo. Mesto, da bi se igrali z njo ter se je veselili, nimajo preje miru, dokler ne vidijo, kako izgleda od znotraj ter jo tako pokvarijo. Vi niste imeli nikdar časa nekaj ohraniti in obdržati zase, ker ste hoteli vedno le loviti in hlatasti. Ves les življenja ste razcepili v duševne utrinke.

— Z Bogom, Marija.

— Zdravstvujte, Sti Hoeg, kolikor pač morete.

— Hvala, velika hvala, ker že mora biti tako. — Samo nekaj bi še prosil.

— Kaj?

— Če odpotujete od tu, ne povejte nikomur, kam ste šla, da

jaz tega ne izvem. Jaz ne jamčim, da nimate več toliko oblasti nad menoj, da bi ne potoval za vami.

Marija je nestrpo skomignila z rameni.

— Bog vas blagoslovi, Marija, sedaj in vedno.

In šel je.

* * *

Nekega svetlega novembarskega večera je bila v gostilni v Nimmerku, ležeči v strni ulici, ki vodi navzgor na dvor, velika pojedina.

Sedeli so ob mizi in vsi so bili siti, veseli in pijani. Z izjemo enega samega so bili to le starejši ljudje in ta, ki je tvoril izjemo, je bil star šele osemnajst. On ni nosil baroke, temveč svoje lastne lase in ti so bili zadostno košati, zlatosvetli, dolgi in kodrasti. — Njegov obraz je bil lep kot oni deklice, rdeč in bel in njegove oči so bile velike, višnjeve in tihe.

Ostali so ga nazivali zlatega Remigija in to ne le radi njegovih las, temveč tudi radi njegovega velikega bogastva. Kljub mladim letom je bil najbogatejši plemenitaš v bavarskem gozdu, — kajti od tam je bil doma.

(Nadaljuje se).

Zadnja novost.

Vsakevrste žganje, brinjevec, slivovec, tropinovec itd., kakor tudi razne likerje, naredi lahko vsak brez vsake priprave, brez kuhanja z mojimi izvlečki. Pošiljam 6 steklenic za \$1.00 in iz vsake steklenice si lahko naredite en cel kvart bolj zdrave, čistejše, boljše in več kot polovico cenejše pijače, kot jo pa sedaj kupujete pri salonerjih.

F. P. Barton piše:

"Naznanim vam, da sem prejel od vas izvlečke za delati pijačo. Lepo se vam zahvalim in vam potrdim, da je res tako blago kakor ste vi pisali. Pošljite še itd."

Takih in enakih pisem, dobim vsaki dan, kar je jasno, da je blago v resnici hvala vredno.

Pišite na:

Z. JAKSHE

Box 366 North Diamond Station, PITTSBURGH, PA.

MODERNO UREJENA TISKARNA GLAS NARODA

VSAKOVESTNE TISKOVINE
IZVRŠUJE PO NIZKIH
CENAH.

DELO OKUSNO.

IZVRŠUJE PREVODE V
DRUGE JEZIKE.

UNIJSKO ORGANIZIRANA.

POSEBNOST SO:
DRUŠTVENA PRAVILA,
OKROŽNICE — PAMFLETI,
CENIKI I T. D.

VSA NAROČILA POŠLJITE NA:
SLOVENIC PUBLISHING CO.
82 Cortlandt St., New York, N.Y.

ZA VSEBINO OGLASOV NI ODGOVORNO NE UPRAVNIŠTVO NE UREDNIŠTVO

Kaj pravijo pisatelj, uredniki in držiavni o knjigi Marie pl. Suttner

"Doli z orožjem!"

Lev Nikolaevič Tolstoj je pisal: Knjigo sem s velikim užitkom prebral in v njej našel veliko koristnega. Ta knjiga zelo vpliva na človeka in obsega nebroj lepih misli....

Friederik pl. Bodenstedt: Odkar je umrla madama Staal ali bilo na svetu tako slavne pisateljice kot je Suttnerjeva.

Prof. dr. A. Dodel: "Doli z orožjem" je pravo ogledalo sedanjega časa. Ko človek prečita to knjigo, mora nehotno pomisliti, da se bližajo človeštva boljše časi. Kratkopalo: zelo dobra knjiga.

Dr. Lud. Jakobovnik: To knjigo bi človek najraje poljubil. V dno srca me je pretreslo, ko sem jo prebral.

Stajerski pisatelj Peter Rosegger piše: Sedel sem v nekom gozdu pri Krieglach in sem bral knjigo s naslovom "Doli z orožjem". Prebral sem jo dva dneva neprenehoma in sedaj lahko rečem, da sta ta dva dneva nekaj posebnega v mojem življenju. Ko sem jo prebral, sem začel, da bi se prestavilo knjigo v vsa kulturna jezika, da bi jo imela vsaka knjigarna, da bo je tudi v tolah ne smelo manjkati. Na svetu so družbe, ki razširjajo Sveto Pismo. Ali bi se ne moglo ustanoviti družbe, ki bi razširjala to knjigo?

Henrik Haré: — To je najbolj očišča knjiga, kar sem jih kdaj bral....

C. Neumann Nefer: — To je najboljša knjiga, kar so ji spali ljudje, ki se borijo za svetovni mir....

Hans Land (na obhodu, katerega je imel leta 1890 v Berlinu): Ne bom davil knjige, samo imenoval jo bom. Vsakemu jo bom poudil. Naj bi tudi ta knjiga našla svoje apostole, ki bi bili naše križarstvo in učili vse narode....

Financijski minister Dunajski je rekel v nekem svojem govoru v poslanski zbornici: Saj je bila pred kratkim v posebni knjigi opisana na pretresljiv način vojna. Knjige ni napisal noben vojni strokovnjak, noben državnik, pač pa priprosta ženska Berta pl. Suttnerjeva. Prosim vas, posvetite par ur temu delu. Mislim, da se ne bo nikdo več navduševal za vojno, če bo prebral to knjigo.

CENA 50 CENTOV.

Naročite jo pri:

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt Street, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA" JE EDINI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH. — NAROČITE SE NA NJI

HANNAH,

Cenjenim naročnikom v Kansas, Iowa in New Mexico sporočamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik.

Mr. OTTO PREIDLER,

ki je pooblaščen pobirati naročila in izdajati tozadevna potrdila. Upravištvu "Glas Naroda".

Prosti nasvet in informacije priseljencem.

"The Bureau of Industrial and Immigration" za državo New York varuje in pomaga priseljencem, ki se bili osepeljenci, evropski ali katerikoli se je slabe ravnanja.

Brezplačno se daje nasvete priseljencem, kateri so bili osepeljenci od bankirjev, odvratnikov, trgovcev s semljiki, prodajalcev parohodnih listov, spremljevalcev, kapiotov in posestnikov goštil.

Daje se informacije v naravnih, vsakršnih zadevah: kako postati državljan, kjer se oglašiti na državljanske listine.

Noročniki naj bi se sestali s priseljenci na Ellis Island ali pri Burgo Office.

UPRAVNI DEPARTMAJ
DEPARTMENT
(State Department of Labor)
BUREAU OF INDUSTRIAL AND IMMIGRATION.
Urad v mestu New York: 80 East 9th St., odprti vsaki dan od 9. ure jutraj do 5. popoldni in v sredo in petek od 9. do 12. ure.

POZOR ROJAKI!

Najbolj uspešno načelo za ločitev v vojski, kakor tudi za močnejše brke in brado. Ako se rabi to mazilo, strazajo v 6 tednih krasni, gosti in dolgi lasje, kakor tudi močnejše krasne brke in brado in ne bodo odpadali in ne bodo. Revmatizem, kostih ali trganje v rokah, nogah in križu v 8 dneh popolnoma odpravim, rane, opekline, bole, ture, kraste in grinta, polne noge, kurje oči, bradavice, ozeblina v per dneh popolnoma odstranim. Kdor bi moja zdravila brez uspeha rabil, mu jamčim za \$5.00. Pišite takoj po cenik in knjižico, pošljem zaščitno.

JAKOB WANDER,

1809 E. 94th St., Cleveland, Ohio.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Veliki vojni atlas

vojskujočih se evropskih držav in pa kolonij-skih posestev vseh velesil.

Obsega 11 raznih zemljevidov: na 70th straneh in vsaka stran je 10 1/2 pri 13 1/2 palca velika? Cena samo 25 centov.

Manjši vojni atlas

Obsega devet raznih zemljevidov: na 8 straneh, vsaka stran 8 pri 14 palcev. Cena samo 15 centov.

Vsi zemljevidi so narejeni v raznih barvah, da se vsek lahko spozna. Označena so vsa večja mesta, število prebivalcev držav in posameznih mest. Ravno tako je povsod tudi označen obseg površine, katero zavzemajo posamezne države.

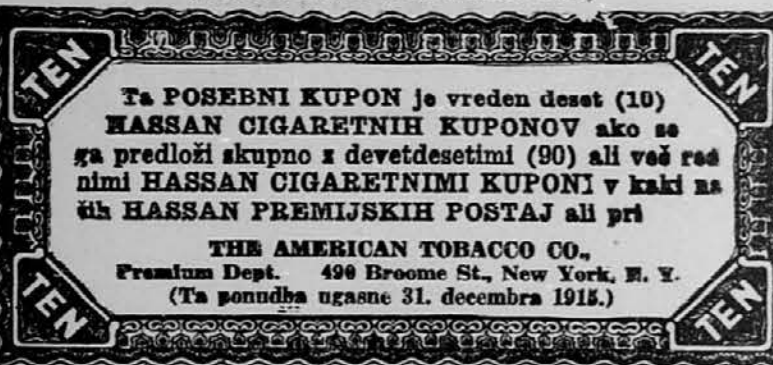
Pošljite 25c. ali pa 15c. v znakah in priložen naslov in mi vam takoj odpeljemo zaželeni atlas. Pri večjem edjemu damo popust.

Slovenic Publishing Company,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

ZASTONJ

deset (10) HASSAN kuponov
(IZREŽITE TA KUPON)

TA POSEBNI KUPON je vreden deset (10) HASSAN CIGARETNIH KUPONOV ako se ga predloži skupno s devetdesetimi (90) ali več rednimi HASSAN CIGARETNIH KUPONI v kakoli ali HASSAN PREMIJSKIH POSTAJ ali pri

THE AMERICAN TOBACCO CO.
Premium Dept. 490 Broome St., New York, N. Y.
(Ta poudarba nglasne 31. decembra 1915.)

Velika vojna mapa

vojskujočih se evropskih držav.
Velikost je 21 pri 28 palcih.

Cena 15 centov.

Zadej je natančen popis koliko obsega kaka država, koliko ima vojakov, trdnjav, bojnih ladij i. t. d. V zalogi imamo tudi

Stensko mapo cele Evrope \$1.50.

Veliko stensko mapo, na eni strani Združenjene države in na drugi pa celi svet, cena \$1.50.

Zemljevid Primorske, Kranjske in Dalmacije z mejo Avstro-Ogrske s Italijo. Cena je 15 centov.

Pri nas je dobiti tudi velike zemljevide posameznih držav, kakor naprimer od Italije, Rusije, Nemčije, Francije, Belgije in Balkanskih držav. Vsi so vezani v platno in vsak stane 50 centov.

Naročila in denar pošljite na:

Slovenic Publishing Company,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Zanesljivo pride sedaj

denar v staro domovino.

Do jutra sem se prepiral, da dospejo denarne pošiljlatve tudi sada, zanesljivo v roke naslovnikom; razlika je le ta, da potrebujejo pošiljlatve v sedanjem času 20 do 24 dni.

Torej ni nobenega dvoma za pošiljanje denarjev sorodnikom in znancem v staro domovino.

100 K velja sedaj \$15.50 s poštnino vred.

FRANK SAKSER

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.